

Týždeň od 5. do 11. mája

DVAJA SVEDKOVIA

(SVEDECTVO O BOHU V DOBE NÁSTUPU ATEIZMU)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Zj 11,3–6; Zach 4,14; 12,5.6.14.15; Dan 7,25; Iz 54,17; Ž 119,89; Zj 11,15–18

ÚVODNÝ TEXT

Tráva uschne, kvet zvädne, ale slovo nášho Boha pretrvá naveky. (Iz 40,8)

V priebehu storočí sa odohralo mnoho útokov na Božie slovo. Snažili sa ho spochybníť, zavrhnúť, zničiť. Písmo bolo zamykané v kláštoroch, verejne trhané a pálené na námestiach. Tých, čo verili v Božie slovo a odvolávali sa naň, náboženské autority zosmiešňovali, väznili, mučili a zabíjali. Napriek tomu je tu Božie slovo dodnes a stále má veľkú moc.

Stredoveká cirkev prenasledovala verných kresťanov, ktorí svoju vieru stavali na Písme. Božie slovo však mocne osvetľovalo temnotu. Útlak a prenasledovanie nemohli zastaviť hlásanie Božieho slova. Keď bol prekladateľ anglickej Biblie William Tyndale súdený za svoju vieru, opýtali sa ho, kto mu pri šírení Božieho slova pomáhal najviac. Tyndale sa najprv zamyslel a potom odpovedal: „Biskup z Durhamu.“ Sudcovia zostali zaskočení a zmätení. Tyndale im vysvetlil, že pri jednej príležitosti biskup vykúpil všetky výtlačky jeho anglického prekladu Biblie a verejne ich spálil. Biskup v tom čase nevedel, ako veľmi pomáha veci pravdy. Biblie totiž nakúpil za oveľa vyššiu cenu, než bolo obvyklé. Vďaka takémuto zisku dokázal Tyndale vytlačiť oveľa viac Biblií, než bolo spálených. Pravda zašliapaná do prachu znova povstala, aby žiarila v celej svojej nádhere.

Tento týždeň preskúmame jeden z najkrutejších útokov na Písmo a kresťanskú vieru. Počas Veľkej francúzskej revolúcie tiekla v uliciach Francúzska krv. Gilotína stála na parížskom námestí a tisíce ľudí boli popravené. Ateizmus sa stal štátnym náboženstvom. Napriek tomu sa svedectvo Božieho slova nedalo umlčať.

OSNOVA LEKCIE

Šiesta lekcia vychádza z jedinečného prorockého textu Zjavenia 11. Tento prorocký obraz vykresľuje obdobie, keď po rokoch satanovho ničenia kresťanstva bludmi a prenasledovaním „zvnútra“ sa proti posolstvu evanjelia postavil nový fenomén – ateizmus. Proroctvo však zároveň ukazuje na konečné víťazstvo svedectva Božieho slova.

- Zj 11,3–6: Prorocká predpoveď verného „svedectva“ Božieho slova (nedeľa)
- Zj 11,3; 12,5.6.14.15; Dan 7,25: Časové zaradenie tohto „svedectva“ (pondelok)
- Zj 11,7–9: Zdanlivá „likvidácia“ Božích svedkov (utorok)
- Zj 11,11: Opätovné „vzkriesenie“ Božieho svedectva (streda)
- Zj 11,15–19: Konečné víťazstvo svedectva Božieho slova (štvrtok)

DVAJA SVEDKOVIA

³Svojim dvom svedkom, oblečeným do vrecoviny, dám prorokovať tisícdvostonošesťdesiat dní. ⁴To sú tie dve olivy a dva svietniky, ktoré stoja pred Pánom zeme. ⁵Ak im niekto chce ublížiť, z úst im vyšľahne oheň a strávi ich nepriateľov. Keby im niekto chcel ublížiť, musí takto zahynúť. ⁶Oni majú moc zavrieť nebo, aby v dňoch ich prorokovania nepršalo. Majú moc premeniť vody na krv a zasiahnuť zem všelijakými ranami, kedykoľvek to budú chcieť. (Zj 11,3–6)

Pokús sa nájsť päť znakov, ktoré charakterizujú dvoch svedkov z úvodného textu (Zj 11,3–6).

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V 4. kapitole svojej knihy prorok Zachariáš zaznamenáva videnie o dvoch olivovníkoch, ktoré sa nachádzali po oboch stranách zlatého svietnika. Rovnaký obraz nachádzame aj v Zjavení 11. Zachariášovi bolo oznámené, že sú to „dve deti oleja, ktoré stoja pred Pánom celej zeme“ (Zach 4,14; Roh.). Olivovníky privádzali olej do svietnika, aby neustále svietil. Pripomeňme si slová žalmistu: „Sviecou mojej nohe je tvoje slovo, svetlom môjmu chodníku.“ (Ž 119,105) Olej predstavuje Svätého Ducha (Zach 4,2.6). Jánovo videnie v Zjavení 11 opisuje Božie slovo, ktoré je ohlasované v moci Svätého Ducha, aby osvietilo svet.

Tito dvaja svedkovia môžu prorokovať a brániť dažďu tak dlho, ako predpovedajú. Dokážu premeniť vodu na krv a zasiahnuť zem morom. Podľa Božieho slova Eliáš povedal, že na Izrael nepadne dažď. Odpovedou na jeho modlitbu bolo, že nepršalo tri a pol roka (pozri Jak 5,17). Keď sa potom Eliáš modlil k Bohu, konečne začalo pršať (1. Kráľov 17 a 18). Zároveň sa ukázalo, že proroci pohanského boha Baala nedokázali ukončiť sucho a prinútiť nebesia, aby vrátili zemi vlahu. Mojžiš prostredníctvom Božieho slova priviedol na Egyptanov rany všetkého druhu, vrátane premeny vody na krv, pretože faraón odmietol prepustiť Boží ľud na slobodu (2. Mojžišova 7).

Tých, ktorí sa snažia ublížiť Písmu, pohltí oheň, ktorý vychádza priamo z Písma. Hospodin hovorí: „Pretože hovoria takéto reči, zmením tento ľud na drevo a svoje slová v tvojich ústach na oheň, ktorý ich strávi.“ (Jer 5,14) Božie slovo vynáša súd nad všetkými, ktorí ho odmietajú. Slovo Hospodina je ako spalujúci oheň, ktorý vychádza z úst Jeho služobníkov.

Vo verši Ján 5,39 Ježiš vyhlasuje, že Písmo o Ňom vydáva svedectvo. Hovorí tiež, že evanjelium bude ohlasované „na svedectvo“ (*eis martyrion*) celému svetu (Mat 24,14). Základom tohto svedectva je práve Písmo – Stará a Nová zmluva. Slovo, ktoré má rovnaký koreň (*martyr*) ako slová pre svedectvo použité v týchto dvoch veršoch, sa objavuje aj vo verši Zj 11,3, kde sa hovorí o „dvoch svedkoch“.

Kto sú títo dvaja svedkovia? Vzhľadom na spomenuté jazykové prepojenie a v súvislosti s charakteristikou uvedenou v Zjavení 11 môžeme dospieť k predpokladu, že títo dvaja svedkovia sú Stará zmluva a Nová zmluva, ktoré svetu prinášajú svedectvo o Božom svetle a o Jeho pravde.

- **Mnohí kresťania majú dnes tendenciu zľahčovať autoritu Starej zmluvy a označujú ju za nepodstatnú a nepotrebnú, pretože dnes máme Novú zmluvu. Čo je na tomto postoji nesprávne a prečo je škodlivý?**

APLIKÁCIA

PROROCKÉ ČASOVÉ OBDOBIA

Svojim dvom svedkom, oblečeným do vrecoviny, dám prorokovať tisícdvostonošesťdesiat dní. (Zj 11,3)

⁵A porodila syna, chlapca, ktorý má železnou berlou vládnuť nad všetkými národmi. Jej dieťa však bolo uchvátené k Bohu a k jeho trónu. ⁶Žena utiekla na púšť, kde jej Boh pripravil miesto, aby ju tam živil tisícdvostonošesťdesiat dní. ... ¹⁴Ale tej žene boli dané dve krídla veľkého orla, aby mohla letieť do pustatiny na svoje miesto, kde skrytá pred hadom bude živená čas a časy a pol času. ¹⁵Had vychrlil za ženou zo svojej tlamy vodu ako riekku, aby ju riekka strhla. (Zj 12,5.6.14.15)

Bude hovoriť slová proti Najvyššiemu, bude sužovať svätých Najvyššieho, bude sa pokúšať zmeniť posvätné obdobia a predpisy. Do jeho ruky budú vydaní na čas a časy a polovicu času. (Dan 7,25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Porovnaj úvodné texty (Zj 11,3; Zj 12,5.6.14.15; Dan 7,25). Aké podobnosti vidíš v opísaných prorockých obdobiach?

Tisícdvostonošesťdesiat dní, počas ktorých budú prorokovať dvaja svedkovia oblečení vo vrecovine (Zj 11,3), predstavujú rovnaké časové obdobie ako štyridsaťdva mesiacov, počas ktorých budú „pohania“ (tí, ktorí sú proti Božej pravde) „pustošiť sväté mesto“ (Zj 11,2). Nepriatelia Boha majú šliapať po Božej pravde 1260 dní (42 /mesiacov/ x 30 /dní/ = 1260 /dní/; v apokalyptickom proctve každý deň predstavuje jeden rok) a dvaja Boží svedkovia, Stará a Nová zmluva, proti nim počas toho istého obdobia prorokujú.

Ako sme už videli (pozri lekciu štyri), text Dan 7,25 hovorí, že mocnosť „malý roh“, ktorá vzíde z rozpadu Rímskej ríše, bude prenasledovať Boží ľud „na čas a časy [duál; doslova „dva časy“] a polovicu času“. Výraz „čas“ predstavuje jeden rok (360 dní). Takže tri a pol času predstavuje rovnaké obdobie – tisícdvostonošesťdesiat dní.

V Zjavení sa stretávame s rôznymi spôsobmi označenia rovnakého časového obdobia: tisícdvostonošesťdesiat dní prenasledovania Božieho ľudu (Zj 12,6); čas, [dva] časy a polovica času (Zj 12,14); štyridsaťdva mesiacov (Zj 13,5) a napokon štyridsaťdva mesiacov a tisícdvostonošesťdesiat dní (Zj 11,2.3). Všetky tieto texty opisujú rôzne aspekty toho istého historického časového obdobia.

Keď sa spochybni autorita Písma, na jeho miesto sa postavia iné (ľudské) authority. To často vedie k prenasledovaniu tých, ktorí sa zastávajú Božieho slova. Takéto udalosti sa odohrávali v čase pápežskej nadvlády od roku 538 do roku 1798, keď stredoveká cirkev upadla do hlbokéj duchovnej temnoty. Na miesto Božích prikázaní sa postavili ľudské nariadenia. Ľudské tradície zatienili jednoduchosť evanjelia. Rímska cirkev sa spojila so svetskou mocou, aby rozšírila svoju moc nad celou Európou.

Počas tohto obdobia bolo Božie slovo – jeho dvaja svedkovia – odiate vo vrecovine. Pravdy dvoch svedkov boli skryté pod obrovskou hromadou tradícií a rituálov. Títo dvaja svedkovia však stále prorokovali; Biblia vydávala svoje svedectvo. Aj uprostred tejto duchovnej temnoty sa Božie slovo zachovalo. Boli takí, ktorí si ho vážili a žili podľa jeho prikázaní. Ale v porovnaní s masami v Európe ich bolo málo. Valdénci, Ján Hus, Jeroným Pražský, Martin Luther, Ulrich Zwingli, Ján Kalvín, bratia Ján a Charles Wesleyovci a množstvo ďalších reformátorov – tí všetci boli podľa svojho poznaní verní Božiemu slovu.

APLIKÁCIA

■ Čo všetko je súčasťou učenia mnohých kresťanských denominácií, hoci to nie je založené na Božom slove, ale na tradícií?

ZABITIE DVOCH SVEDKOV

⁷Keď dokončia svoje svedectvo, šelma, ktorá vystúpi z priepasti, bude bojovať proti nim, zvíťazí nad nimi a zabije ich. ⁸Ich mŕtvy budú na námestí veľkého mesta, ktoré sa obrazne volá Sodoma a Egypt, kde bol ukrižovaný aj ich Pán. ⁹Mnoho ľudí z rozličných kmeňov, jazykov a národov bude tri a pol dňa vidieť ich mŕtve telá, ale ich telá nedovolia uložiť do hrobu. (Zj 11,7–9)

Čo predpovedajú úvodné verše (Zj 11,7–9) o osude dvoch Božích svedkov? Pri svojej odpovedi maj na pamäti, že jazyk proroctva je symbolický.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V roku 538 sa Rímska ríša rozpadla. Východorímsky cisár Justinian odovzdal občiansku, politickú a náboženskú autoritu pápežovi Vigiliusovi. Začalo sa dlhé obdobie nadvlády stredovekej cirkvi. Pokračovalo až do roku 1798, keď francúzsky generál Berthier na Napoleonov rozkaz vpochodoval bez odporu do Ríma, 10. februára 1798 zajal pápeža Pia VI. a previezol ho do Francúzska, kde pápež zomrel. Tento dátum označuje prorocky predpovedaný koniec sekulárnej autority rímskej cirkvi, ako to označuje tisícdvestošesťdesiat dní (rokov) znázornených v proroctvách kníh Daniel a Zjavenie.

Ide rozhodne o mocný prejav pravdivosti biblických proroctiev. Daniel, ktorý písal svoju knihu viac ako 500 rokov pred Kristom, veľmi presne predpovedal udalosti, ktoré sa mali odohrať až o viac ako dvetisícristo rokov neskôr. Je to jeden z dôkazov, že proroctvám Biblie môžeme dôverovať.

Počas celého spomínaného obdobia Písmo uchovávalo pravdy evanjelia. Medzitým však prichádzali ďalšie útoky na biblickú pravdu. Šelma, ktorá vystúpila z priepasti (satan), viedla vojnu proti dvom svedkom (Písmu). V čase Veľkej francúzskej revolúcie, ktorá sa začala v roku 1789, satan inicioval nové útoky na autoritu Biblie.

Vo Francúzsku vláda oficiálne ustanovila *Kult rozumu* ako štátom podporované ateistické náboženstvo, ktoré malo nahradiť kresťanstvo. Dňa 10. novembra 1793 sa v celej krajine konala oficiálna *Slávnosť Rozumu* (*Fête de la Raison*). Všetky kostoly a synagógy vo Francúzsku boli zrušené a stali sa z nich „chrámy rozumu“. Počas obradov bola uctievaná „bohyňa rozumu“ predstavaná herečkou. Na uliciach sa pálili Biblie. Oficiálne vyhlásili, že Boh neexistuje a smrť označili za nekonečný spánok. Satan prostredníctvom bezbožných ľudí „zabil“ dvoch Božích svedkov. Ako hovorí Zjavenie: „Ich mŕtvy budú na námestí veľkého mesta, ktoré sa obrazne volá Sodoma a Egypt, kde bol ukrižovaný aj ich Pán.“ (Zj 11,8)

V Egypte existovalo súčasne mnoho bohov a všetci popierali pravého Boha (pozri 2Moj 5,2). Sodoma zasa predstavuje neospravedliteľnú a neprijateľnú nemorálnosť. Veľká francúzska revolúcia sa rozhodla zabiť dvoch Božích svedkov (Starú a Novú zmluvu). Ľudia počas revolúcie a krviprelievania stratili všetky morálne zábrany, čo vyústilo do ateizmu a vyvyšovania ľudskej múdrosti.

Text Zj 11,9 hovorí, že telá dvoch Božích svedkov budú ležať nepochované, „tri a pol dňa“. Toto obdobie predstavuje prorocký čas tri a pol roka. Počas Veľkej francúzskej revolúcie bol ateizmus na vrchole od 26. novembra 1793, keď dekrét vydaný v Paríži zrušil náboženstvo, až do 17. júna 1797, keď francúzska vláda zrušila zákony obmedzujúce náboženstvo.

■ Čo by si robil, keby sa kresťanstvo zrušilo zákonom? Čo pre teba osobne znamená poslanstvo „dvoch svedkov“?

APLIKÁCIA

VZKRIESENIE DVOCH SVEDKOV

O tri a pol dňa však vošiel do nich duch života od Boha, postavili sa na nohy a na tých, čo ich videli, dolahol veľký strach. (Zj 11,11)

Hospodin, naveky pevne stojí v nebesiach tvoje slovo. (Ž 119,89)

⁷Pravda a právo sú diela jeho rúk, všetky jeho príkazy sú spoľahlivé. ⁸Pevné sú na večné veky, utvorené sú podľa pravdy a práva. (Ž 111,7.8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Akú predpoveď o Božom slove prináša úvodný text (Zj 11,11)?

Na konci Veľkej francúzskej revolúcie Božie slovo opäť „ožilo“. Nastalo mohutné oživenie. Veľký strach padol na tých, ktorí videli, ako sa Božie slovo znova stalo živou Božou mocou na spasenie. Na konci 18. storočia Boh povolal mužov a ženy, ktorí sa zaviazali niesť evanjelium do všetkých končín zeme. Dialo sa to veľmi rýchlo. Baptistický misionár William Carey napríklad odcestoval do Indie a preložil Bibliu do desiatok indických nárečí. Podobne boli do celého sveta vysielaní mnohí misionári, ktorí sa nechali viesť pôsobením Písma.

Nie je náhodou, že celosvetové misijné snahy vznikli práve po Veľkej francúzskej revolúcii. Božie slovo je živé Slovo, a hoci sa mnohým zdalo „mŕtve“, naďalej žilo v srdciach verných kresťanov. Teraz znova povstalo a ožilo, ako to predpovedali proroctvá Zjavenia. „Neveriaci Voltaire raz vystatovačne povedal: *Už ma unavuje počúvať stále to isté, že totiž kresťanstvo založilo dvanásť mužov. Ja dokážem, že stačí jeden muž, aby ho prekonal.* Odvtedy žili na svete už mnohé generácie. Milióny ľudí bojovali proti Biblii. Táto kniha však nie je porazená. Tam, kde boli za čias Voltaira stovky, sú dnes desaťtisíce, ba státisíce výtlačkov Božej knihy. Jeden z prvých reformátorov kresťanskej cirkvi vyhlásil: *Biblia je náková, na ktorej sa už zlomilo nejedno kladivo.*“ (GC 288; ZTDS 201)

Čo nám ďalšie úvodné texty (Ž 119,89 a Ž 111,7.8) hovoria o Biblii? Prečo môžeme Písmu dôverovať?

Božie slovo môže byť napadnuté alebo potlačené, ale nikdy nebude úplne zničené. Dokonca aj mnohí vyznávači kresťanstva rôznymi spôsobmi podrývajú autoritu Písma. Spochybňujú mnohé (alebo všetky) časti Biblie. Iní zdôrazňujú ľudské prvky Písma, takže ho pripravujú o jeho Boží rozmer a podkopávajú Božiu pravdu.

Nikdy a žiadnym spôsobom sa nesmieme nechať zviest' takýmito útokmi na Božie slovo. Ono je stále živé, prehovára k ľudským srdciam a je schopné vdýchnuť nový život tým, ktorí sú ochotní počúvať Slovo a nasledovať jeho učenie.

APLIKÁCIA ■ **Ktoré konkrétne proroctvá prehovárajú práve k tebe? Prečo?**

VÍŤAZNÁ PRAVDA

¹⁵Siedmy anjel zatrúbil. A v nebi zazneli mohutné hlasy: „Kráľovstvo sveta sa stalo kráľovstvom nášho Pána a jeho Pomazaného a bude kraľovať na veky vekov.“ ¹⁶Vtedy dvadsiati štyria starší, ktorí sedeli pred Bohom na svojich trónoch, padli na tvár, klaňali sa Bohu ¹⁷a volali: „Ďakujeme ti, Pane, Bože všemohúci, ktorý si a ktorý si bol, že si sa ujal svojej veľkej moci a začal si kraľovať.“ ¹⁸Národy sa rozhnevali, ale prišiel tvoj hnev a čas súdiť mŕtvych a odmeniť tvojich sluhov, prorokov, svätých a tých, čo sa boja tvojho mena, malých i veľkých, a zničiť tých, čo ničia zem.“ ¹⁹A v nebi sa otvoril Boží chrám a v Božom chráme bolo vidieť archu jeho zmluvy. Nastali blesky, zvuky, hromy, zemetrasenia a veľké krupobitie. (Zj 11,15–19)

Napriek útokom nepriateľa Božie dielo na zemi napokon dospeje k slávnemu vyvrcholeniu. Evanjelium je kázané „obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu“ (Zj 14,6). Veľký spor medzi Kristom a satanom sa skončí tým, že Kristus úplne porazí pekelné mocnosti. Božie kráľovstvo zvíťazí nad zlom a hriech bude z vesmíru navždy odstránený. Zjavenie 11 sa začína satanovým pokusom prostredníctvom Veľkej francúzskej revolúcie zničiť kresťanskú vieru a vykoreniť vieru v Boha. Táto kapitola sa však končí víťazstvom Božieho kráľovstva nad kniežatstvami a mocnosťami zla. Poskytuje povzbudenie všetkým, ktorí prechádzajú ohnivými skúškami pre Krista a Jeho pravdu.

Aké udalosti sa podľa úvodného textu (Zj 11,15–18) odohrajú na konci času, keď zaznie siedme trúbenie?

Kráľovstvá tohto sveta sa stali kráľovstvami nášho Pána. Kristus je Víťazom. Zlo utrpelo porážku. Ježiš triumfuje a satan prehráva. Spravodlivosť víťazí. Pravda vládne. Urobili by sme dobre, keby sme dbali na nasledujúci pokyn: „Čokoľvek je postavené na moci človeka, bude zvrhnuté; to však, čo je založené na skale nemenného Božieho slova, pretrvá na veky.“ (GC 288; ZTDS 201)

Prečítaj si znova text Zj 11,19. Čo videl Ján v nebi? Prečo je obsah tohto videnia dôležitý?

Mať možnosť vidieť Boží chrám v nebi bolo určite obrovským zážitkom. Keď Ján hľadel na sväté miesto, uvidel archu Božej zmluvy. V starozmluvnej svätyni, ktorá bola postavená podľa veľkého originálu v nebi, sa zjavovala slávna Božia prítomnosť medzi dvomi anjelskými postavami vytvorenými na veku archy zmluvy. Vo vnútri archy bol Boží zákon. Hoci sme spasení iba milosťou prostredníctvom viery, poslušnosť Božiemu zákonu odhaľuje pravosť našej viery. Boží zákon je normou, podľa ktorej sme súdení (Jak 2,12). Táto skutočnosť sa stáva mimoriadne dôležitou a aktuálnou najmä na konci časov (pozri Zj 12,17 a Zj 14,12).

- **Ako k nám dnes prehovára výrazný kontrast medzi bezbožnosťou počas Veľkej francúzskej revolúcie a slávnym vyvrcholením dejín zobrazeným v Zjavení 11?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Verní svedkovia prorokovali vtedy, keď cirkevné i svetské úrady Bibliu zakazovali a keď nepriatelia jej svedectvá prekrúcali a všemožne sa snažili o to, aby ľudia na ňu nemysleli, keď každého, kto by sa opovážil hlásať jej sväte pravdy, väznili a týrali pre vieru, alebo aspoň vyhánali do hôr a jaskýň. Títo Boží svedkovia svedčili po celé obdobie tisícdvestošesťdesiat rokov. Aj v najtemnejších dobách žili verní ľudia, ktorí milovali Božie slovo a horlivo obhajovali Božiu česť. Potrebnú múdrosť, moc a autoritu dostávali od Boha, aby mohli hlásať Božiu pravdu v celom uvedenom období.“ (GC 267.268; ZTDS 188)

„Keď Francúzsko otvorene zavrholo Boha a odmietlo Bibliu, začali bezbožní ľudia a mocnosti temna jasať, pretože dosiahli cieľ, po ktorom tak dlho túžili – kráľovstvo, v ktorom neplatia medze zahrnuté v Božom zákone. ... Boží Duch, ktorý krotí krutú diabolskú moc, prestal pôsobiť a satan, ktorého jedinou rozkošou je hriechnosť človeka, mohol konať, čo sa mu zachcelo. Jeho sluhovia mohli zožínať ovocie vzbury, kým zem nezaplnila hrôzostrašné zločiny. V spustošených krajoch a zborených mestách znel nárek vrcholnej úzkosti. Francúzsko akoby preživalo strašné zemetrasenie. Náboženstvo, zákon, spoločenský poriadok, rodina, štát i cirkev – všetko zmietli bezbožné ruky, ktoré sa postavili na odpor proti Božiemu zákonu.“ (GC 286; ZTDS 200)

„Ak cirkev nebude plniť zámer, pre ktorý ju Boh ustanovil, ak neprijme každý lúč svetla a prestane plniť zverené povinnosti, celá jej bohoslužba sa zákonite zvrhne na bezduché zachovávanie foriem a vytratí sa z nej skutočná zbožnosť.“ (GC 316; ZTDS 220.221)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ktoré princípy veľkého sporu môžeme pozorovať na príklade Veľkej francúzskej revolúcie?
2. Na obhajobu tvrdenia, že Boh neexistuje, jeden človek napísal: „Môžeme si slobodne stanoviť svoje vlastné ciele a odhodlať sa prekročiť akékoľvek intelektuálne hranice bez toho, aby sme v tom videli znaky nejakého prestupovania pravidiel.“ Prečo vyjadrenie „bez toho, aby sme v tom videli znaky nejakého prestupovania pravidiel“ tak jasne ukazuje na pohnútky, ktoré mnohých vedú k odmietnutiu Boha? Ako môžu takéto myšlienky pomôcť vysvetliť niektoré z udalostí, ktoré sa odohrali počas Veľkej francúzskej revolúcie?
3. Aký význam má Jánovo videnie svätyne v súvislosti s udalosťami na konci času?